

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravištvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrtna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 42.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1911.

Leto VI.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Plava. Mi pošiljamo vsem naročnikom istočasno list pod skupnim ovitkom. Če se list ne dostavi istočasno vsem naročnikom, nismo mi krivi. So, ki se na »Našo Moč« ne naroče in jo prestrežejo. Opozorite poštni urad na neredno dostavljanje. — Upravištvo.

Črna. Vaša kritika je načelno utemeljena, a v sedanjih razmerah skoraj ni mogoče, da drugače urejamo list. Ob ustanovitvi smo si začrtali smer, da podajaj list pred vsem opise o delavskem stanju in da naj bi bil list ne razredno, marveč stanovsko delovsko glasilo, v prvi vrsti strokovno glasilo. Mi bi radi delavstvu podali list v taki obliki, kakršno si želite, a zdaj to še ni mogoče, ker list ni razven »Prometne zveze« nikjer obvezno uveden. Izkušali pa bomo ustreči Vaši želji. Pred leti smo poskušali dati v nekaterih številkah tudi politično kroniko, a ni šlo radi prostora. Če bi se pomnožilo število naročnikov v toliko, da bi mogli izdajati listu redno prilogo, bi bil list tudi po vsebini v polni meri tak, kakršnega si želimo mi in Vi. — Dopisi vedno dobro došli! — Uredništvo.

Za hlapca.

Češki socialni demokratje so se ločili od nemških, ker so na svoji koži izkušali, kako hoče Nemec povsod gospodariti nad drugimi. Razmere so pri njih prav take, kakor pri nas, samo s tem razločkom, da so naši slovenski socialni demokratje po številu in po groših neizrečeno večji reveži, nego češki, in da se vsled tega že srečne čutijo, če jih nemški voditelj z Dunaja sploh pogleda, seveda še bolj pa, če jim brsne časnikaj kronic za agitacijo, časopisje ali volitve. Naši socialni demokratje so pri nemških tako kakor srenjski revež v srenji. Sami iz svoje moči nimajo ne denarja, ne blaga in še za to, da tistih par tajnikov in uradnikov more živeti iz rok v usta, so navezani edino na milost nemške dunajske gospode. Zato so pa seveda ponižni in po-

korni, najlepši zgled udanih in ubogljivih otročičkov. Seveda nam ne smejo zameriti, če se jim brez vsake trohice kakega spoštovanja krohočemo v obraz, ki vihajo rokave proti nam in se derejo, kakor bi bil cel svet njihov.

Češki sodrugi so v svojem glasilu »Právo Lidu« (Ljudske pravice) pred mesecem dni razložili natančno vzroke, zakaj jim ni bilo mogoče več zdržati pod nemško dunajsko komando. Ker je ta reč važna tudi za nas, ker moremo iz nje šele dodobra spoznati, kako usmiljenja vredni ubožci so slovenski socialni demokratje, in kako se edino v našem taboru mora svobodno razvijati naše delavstvo, hočemo te vzroke posamič naštet.

1. Kapital in s tem tovarne so tudina Češkem večinoma v nemških rokah. Nemški kapitalisti dajejo češkim delavcem za težko delo slabo plačo. Zraven pa hočejo, naj bi ne imeli delavci nobenih narodnih pravic in naj bi ne smeli svojih otrok učiti v svojem jeziku, in zahtevati zanje čeških šol. Nemški socialni demokratje priznavajo nemškim kapitalistom pravico, da v tem oziru zatirajo delavce in so celo zaukazali, naj se češki delavci po nemških krajih pomečijo . . .

Pri nas je to še stokrat slabše. Češki sodrug je brez pravic v nemških krajih; tam mu ne puste češke šole; tam zaničujejo njegov jezik. Poglejmo pa v našo domovino: Kjer je kaka večja tovarna med Slovenci v nemških rokah, je prav gotovo tam tudi šulferajnska šola, ki ima edini namen pomečevati otroke naših delavcev. Jesenice, Domžale, Vevče govore na Kranjskem dovolj glasno. Pa tudi Ljubljana! Šulferajnska šola je večinoma za slovenske delavske otroke. Nemški podjetniki porabijo vsako priliko, da prisilijo očeta, naj da otroke tje-kaj. V Podgori in v Trstu delajo laški kapitalisti ravno tako. Pri občinskih volitvah v Ljubljani so dobili Nemci okrog 1000 glasov. Nemških meščanskih glasov ni med njimi nad 500. Kar je čez, so samo socialno-demokratski glasovi, ki so zatajili svojo stranko, ko je šlo za Nemce proti Sloven-cem, in pa zelo veliko slovenskih delavskih

glasov, ki so jih nemški podjetniki ujeli na svojo plat. Kdo je pa na Jesenicah med tovarniškim delavstvom socialni demokrat? Ali ne skoraj brez izjeme ubogi koroški delavci, ki so se že doma naučili pasje ponižnosti pred nemškim bičem? In kdo vzdržuje pravzaprav socialno demokracijo pri nas na Slovenskem sploh? Ali ne tisti železničarji, ki se najprej nalezajo nemškega duha in se v občudovanja vredni pokornosti mečejo Nemcem pod noge? Le pojte gledat v nemške šole po naši domovini! Največ je notri železničarskih otrok slovenskih starišev, ki s tem samo to poskrbe, da se otroci v šoli mnogo manj nauče, nego bi se v svojem domačem jeziku. Češkemu delavcu se je vzdignila kri, ko je videl, kako ga zatira z nemškim kapitalistom vred tudi nemška socialna demokracija. Naš sodrug pa ponižno krivi hrbet pred nemškim socialno-demokratskim bičem in mu še pomaga, ko gre za to, da se njegov otrok muči in trpinči že v prvih razredih s tujim jezikom.

2. Nemški sodrugi razumejo ravnopravnost tako-le: Kar nima na sebi nemškega znamenja, neha biti pri njih ravnopravno in enakovredno. Tako delajo v politiki, v strokovnih društvih, v združni organizaciji v časopisju in na shodih in tako pišejo tudi v izvenavstrijske socialno-demokratske liste.

3. Nemški sodrugi zahtevajo od čeških, naj jim plačujejo davek in naj jim bodo pokorni. V tem boju uporabljajo vsakršno orožje; nobeno jim ni preslabo, da bi ga ne rabili.

4. Česar avstrijske kapitalistične vlade z vsem svojim uradništvom, policijo, sod-nijo in vojaštvom niso zmogle, to hoče narediti nemška socialna demokracija: vzdržati hoče češki proletarijat v nemških strokovnih centralah in političnih organizacijah zato, da bi se obvarovalo in ohranilo nemško lice v Avstriji. — Ta očitek, ki je popolnoma opravičen, je najhujši. Delavsko ljudstvo najiskrenejše želi, da bi državni zbor deloval, toda vsak otrok ve, da je temu edini vzrok, ker hočejo Nemci vzdržati svojo nadvlado. In pri tem jih podpirajo tudi

I. A. Nabrežan:

Rana.

(Dalje.)

II.

Zvečer smo stopili na španska tla in kmalu smo zadeli na sovražnika. Videli smo veliko pretočene črne krvi, ki je napajala tla; videli smo ob cestah po jarkih mnogo trupel: bili so bratje in neprijatelji, vsi skupaj, v eni jami, kajti potihnil je vihar jeze in sovraštva . . .

Povsod, kamor si se ozrl, videl si samo kri, morijo, požig, pustošenje, onečiščenje; pa kaj je bilo to vse nam? vsakdanja reč, vsemu smo se bili privadili . . .

Že od daleč smo zapazili sovražnika, ki se nam je bližal v dolgi tesni vrsti. Svetle pušice so se lesketale v zapadajočem solncu, goste, kot veje gozda, in vse so bile nam namenjene . . . Tudi iz grmovja se je tupatam posvetilo kako ostro bodalo, utrgal kak zamolkel strel, in temu se je vselej odzval od naše strani drugi, prav kot otožna večerna pesem ljubkega slavčka, samo da je bila ta žalostna, smrtna pesem mnogim bojevnikom . . .

»Izpočetka ni bilo nič posebnega, vse tako, kot je v vsakem boju: zdaj smo udarili mi naprej, nato so bili zopet sovražniki na boljšem, in mi smo se morali umikati; tako je šlo vedno naprej. In pri vsem tem bojnem hrumu in šumu smo pozabili na vse, tudi na svoj brezbožni čin. Vsi trije smo se držali skoraj vedno skupaj, se hlabro bili in si zaslužili zvezde. Četudi so nas napadali sovražniki iz raznih skritih mest, vendar nismo dobili najmanjše brazgotine.

»Pa sedaj se je šele začela prava borba, ali pravzaprav vojska se je popolnoma zasukala v drugem tiru. Vsak dan so bili boji hujši, vsak boj posebej trši. Na vsakem mestu smo se morali vstopiti v tesno vrsto ter se sprijeti s krogliami in golimi bodali; kdor je bil zmagan, hotel se je maščevati.

»Neko noč smo se hoteli od dolgotrajnega, nepretrganega boja nekoliko odpočiti na bojnem polju. Ker se je ob eni strani dvigalo visoko, strmo skalovje, mislili smo, da bo ta kraj dosti varen za počitek. Ravno smo se hoteli vvesti, ko se hipoma začuje izza strmega skalovja glasen jek in — Pavel se zgrudi smrtno ranjen na tla. Sovražna krogla ga je zadela ravno na čelo, sredi

očes. Nihče ne bi bil mogel bolj zadeti, naj bi bil pomeril še tako od blizu.

»Žalostno sva pogledala z Janezom tovariša, ki je padel, da ni mogel črhniti niti najmanjše besedice. Preplašena in prepadla sva se spogledala ter obledela kot zid. Tesno sva se stisnila ter ležala celo noč na istem mestu; za vzglavje sva imela obgnjil hrastov štor; niti za stopinjo se nisva upala geniti. Celó noč nisva sklenila oči, celo noč nisva zinila niti besedice; vznemirjen duh nama je poletel od mrtvega tovariša daleč nazaj, tam k borni leseni podobi nebeške kraljice.

»Zgodaj zjutraj, še ni se dobro zdanilo, zapele so zopet glasne trobente, trobeč marsikomu zadnjo pesem; zaropotal je boben ter nas klical na boj, kajti Španci so si bili že naredili svoje utrdbe ter plezali na strmo skalovje.

»Kaj premišljuješ, Janez?« vprašam prijatelja, ne iz radovednosti, nego le za to, da bi pretrgal neprijetno tišino, ki me je trla in mučila na dno srca.

»Na kaj mislim? — O, to sam dobro veš! Ti, ti si najslabše meril in toliko boljše je sedaj za tebe. Sedaj je prišla vrsta name!«

(Konec prih.)

nemški socialni demokratje. Kakšna hinavščina je v kričanju, da državni zbor ne dela, če se obenem z vso silo drži tista edina ovira za redno delo! Slovanski sodrugi so po svojih shodih in listih neštetokrat napadli naše slovenske poslance, češ da zavirajo delo v državnem zboru. Dobro pa vedo, da nemški nacionalci, katerim nemški socialni demokrati zvesto služijo pri volitvah in povsod, naših poslancev niti v večino ne marajo, ker nečejo pustiti slovanskemu ljudstvu, da bi prišlo do mrvice svojih pravic. Somišljeniki, zabrusite socialnemu demokratu to reč v njegova lažnjiva usta, da bo sramotno umolknil. Češki sodrugi, ki so štiri leta sodelovali z nemškimi v državni zbornici, so izprevideli to nesramno igro nemških socialnih demokratov in zato so — hvaležno jim to priznamo — naše poslance v njihovih težkih bojih za ljudske pravice večkrat seveda proti nemškim sodrugom podpirali.

5. Nemški socialni demokrati delajo s češkimi kakor najhujši sovražniki. Z njimi nečejo več delati v eni delavnici; na krčmarje pritiskajo, naj ne naročajo čeških socialno-demokratičnih listov in naj ne dajo češkim sodrugom prostorov za društva in shode. — Tako je njihovo bratstvo. Ko bi se naše ovčke le malo zganile, bi bilo to še neprimerno hujše. Iz lastne domovine bi jih radi pregnali, kadar bi le mogli. Naši socialni demokratje so res razred sužnjev!

Ljubljanska krščansko socialna organizacija.

Javna produkcija gojencev »Ljudskega odra« se je vršila dne 8. septembra. Strokovna ocena ni namen našega lista; zato se omejimo na kratko poročilo in par opomb, presojo te produkcije in globlje razmišljanje o sestavi programa in njega izvršitvi prepuščamo strokovnjakom.

Š precejšno nestrpnostjo se je napolnila lepa, svetla dvorana z občinstvom vseh slojev; vsa naša Ljubljana, ki se zanima za umetnost, je bila dobro zastopana. Kako bo uspel prvi poizkus? Ljudsko gledališče, ki hoče gojiti ideale našega naroda, ki naj služi »Virtuti et Musis«, kreposti in lepoti, ki naj v mnogem oziru plava proti toku časa, je pač stvar, katere postanek in razvoj spremlja vsak naš pristaš z ljubečim in zaeno skrbnim očesom. Težka stvar je to. Ob cesarjevi petdesetletnici so zgradili krščanski socialci na Dunaju jubilejno gledališče, kateremu se je pa v malo letih že bore malo poznalo, da so ga ustanovili katoliki. Krščen žid je bil ravnatelj že ob cesarjevi šestdesetletnici . . .

Trdno smo uverjeni, da našega gledališča ne čaka taka usoda. Za to nam jamči vodstvo in požrtvovalni voditelji dramatične šole, ki so prevzeli brezplačno na svoje rame ogromni trud, izvežbati diletante v igralce, ki se pokažejo lahko tudi v mestu pred občinstvom, ki pozna tudi slavna gledališča.

Glede programa bi mi dostavili to, da je snubitvena scena iz »Beneškega trgovca« pač pretežka za občinstvo, ki te dražestne drame ne pozna. Šekspirjeve globoke misli in zlasti jezik, poln podob in mitologičnih namigavanj, je za navadno občinstvo pač nekaj pretežkega. Zraven se nam je vrivala misel: »Vraga, ali smo Slovenci taki berači, da ne moremo pričeti z lastnim delom?!« In ista misel, trpka in dvome vzbujajoča, se nam je vrivala pri Ganghoferjevem »Vaškem podobarju«. Tu so pač mnenja različna; po našem mnenju bi se bil dosegel isti uspeh z domačimi igrami. V kolikor bi domače blago morebiti z umetniškega stališča zaostajalo za tujim, to bi nadomeščalo poznanje snovi, domači mileu in last not least — narodna ljudska zavest. — Uprizoritev je bila skrbna; ali se bo dalo iz vseh sodelujočih napraviti dobre igralce, o tem si mi ne usojamo soditi. Poleg par prav lepih ulog so se videle srednje dobre in prav posamezno tudi kaka ponesrečena. Oprema in razsvetljava ter vsa režija se zamore omenjati le zelo pohvalno.

Pri deklamaciji »Sirote Jerice« smo čuli resnične zvoke srca, ki so z neodoljivo močjo narodne pesmi našli pot do slehernega srca v dvorani, česar se o večini drugih točk ne da trditi. Čast gospici, ki nam je razkrila marsikako lepoto te ljubke pesmi, čast gospodu, ki jo je s finim okusom izbral za produkcijo »Ljudskega odra«! Ali so šle enako k srcu tudi druge deklamacije? Ali so oni, ki so jih izvajali, tudi tako ob-

čutili lepoto in vso vsebino svojih deklamacij, položili te občutke v svoj govor in našli pot do src poslušalcev? Ali so zvenela resnična čustva iz »Povratka v domovino«? Ali smo slišali grobove tuliti? Različni bodo odgovori na ta vprašanja in zanikajočih ne bo malo . . . Precej enoglasna pa je gotovo ugodna sodba o »Marjetici« iz »Fausta«.

V najlepšem spominu bo pa ostal vsakemu »Edvard«. Zaradi njega samega bi bilo vredno priti k produkciji. Umetniško delo! Oder, ki to težko stvar uprizori tako dobro, nam bo nudil še lepe večere, s katerimi bomo lahko popolnoma zadovoljni. Dal Bog in sreča junaška!

I. D.

× × ×

V nedeljo ob 7. uri zvečer vsi v »Ljudski dom«, kjer uprizori »Ljudski oder« F. S. Finžgarjevo narodno igro s petjem: »Divji lovec«. Igra sama na sebi se je že neštetokrat igrala, kar je najboljšo izpričevalo, da je dobra. »Ljudski oder« je storil vse, kar je v njegovi moči, da igra uspe in doseže tudi na tem odru zaslužen uspeh! — Pisatelj g. župnik Finžgar bo pri predstavi osebno navzoč. Sodeluje glasbeno društvo »Ljubljana«. Pestre narodne noše, ženske in moške, nekaj čez 60, in krasne kulise bodo nudile izreden užitek za oko, lepo besedilo igre pa razvedrilo, pouk in zabavo za uho. — Vstopnice se dobe v »Katoilški Bukvarni«, **Pred škofijo, vsak dan od 8. do 12 ure in od 2. do 7. ure v predprodaji.** Ker se kaže za igro živahno zanimanje, naj si vsek v predprodaji zasigura dober prostor.

Vinsko trgateg priredi v nedeljo, dne 17. t. m., (v slučaju neugodnega vremena dne 24. t. m.) slov. gospodarsko in izobraževalno društvo za trnovsko in krakovsko predmestje v Ljubljani ob 3. uri popoldne na gostilniškem vrtu g. Weissa v Konjušni ulici. — Vstopnina 20 vinarjev za osebo. — Somišljeniki in somišljenice, pokažite z obilno udeležbo, da vpoštevate delo tega prekornega društva za ljudsko prosveto! Zato vsi na to vinsko trgateg, ker bo tudi zelo zabavna in pristrčna!

Umrla je članica S. K. S. Z. Marija Pezdin 24. avgusta 1911. Ker je bil na dan pogreba dež, se S. K. S. Z. pogreba ni udeležila z zastavo, pač pa se je mesto tega brala 4. septembra za pokojno sv. maša zadušnica v cerkvi sv. Antona na Viču. N. v m. p.!

Ljubi lisjak! Ako boš srečno končal orožne vaje in se čil in zdrav povrnil v »civil«, bodi tako dober pa se ustavi za kak dan na ljubljanskem južnem kolodvoru. Ti imaš talent, da takoj vidiš in veš, kaj je prav in kaj ne in vse tako lepo zapišeš, da marsikoga pod nosom pošegačka. Torej na svidenje v Ljubljani!

Med brati in sestrami.

Iz Tržiča. Naša skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze vrlo dobro napreduje. Vedno se oglašajo novi člani, saj je pa tudi med člani nastala taka agitacija in živahnost, da je veselje. V nedeljo, 3. septembra, smo pobirali tedenske prispevke ali članarino. Kako so člani in članice z veseljem hodili plačevati, kljub temu, da je bilo v Lomu pri Tržiču umeščenje novega župnika, kamor je vse hitelo iz Tržiča, mlado in staro, ali naši člani in članice so se zavedali svoje dolžnosti in so rajše prišli plačevati ter s tem pokazali, da jim je naša organizacija več kakor pa vse drugo. Vsa čast jim! — V našo skupino se je pa tudi ljubezen enmalo vrnila; naš vrli blagajnik Josip Zavrl je že bolan ene par tednov; da bi mu ljubi Bog dal zopet ljubo zdravje, da bi zamogel kaj kmalu priti v našo sredo, kamor je vedno tako z veseljem zahajal. Tudi naš za našo skupino najbolj vneti tajnik Josip Ahačič je moral iti v deželno bolnišnico, od koder upajmo, da se prav kmalu povrne zopet zdrav. — Poglejmo še nekoliko naš trg. Če kjer velja to dejstvo, da prekupci delajo draginjo, velja to za naš trg prav posebeno, razloček je samo ta, da so drugod prekupci večinoma bogataši, pri nas pa revni delavci, oziroma njihove žene. Te žene delajo na našem trgu sebi in vsem ubogim delavcem neznosno draginjo. Stvar je pa taka: Znano nam je že, da na tržiškem trgu ne smejo pred 10. uro branjevci kupovati; pa ti so navihani, oni imajo najete nekatere delavske žene, da namesto njih kupujejo za dobro besedo ali pa za glažek ta sladkega; te žene so zjutraj na vsežgodaj na nogah in

letajo po trgu in gledajo, kje bo kaj za kupiti; če na trgu ne dobijo zadosti, alo, pa naproti preko Bistrici ali proti Pristavi. Ko dobijo kmetico, ki nese v Tržič naprodaj, jo obsujejo in ena več ponuja kot druga in katera je več dala, pa vzame kar celo košaro in jo nese branjevcu, kateri jo je najel, potem mora pa sama od njega drago kupovati ravno isto stvar, katero mu je sama spravila v trgovino za prijazno besedo ali za glažek ta sladkega; tako je vse prej kupljeno, preden kaj pride na trg, druge uboge žene pa potem nič ne dobijo, še za drag denar ne; od branjevca kupi, če hočeš, ali pa bodi brez jedi. Poznamo ženo nekega rdečkarja, katera vsa jajca pokupi za neko gospo, ne meneč se, če so še tako draga, gospa jih pa potem cele zaboje pošilja po svetu svojim ljudem. Naposled pa še dotični rdečkar in njegova žena vpijeta: »Ješ, ješ, koko je to drago, ni za žvete!« — Naša mesarica Vrdinka je imela, ni še dolgo, tako kupčijo in pošiljala v Puterhof, pa jo je vendar naš vrli občinski sluga Martin Tomažič zasačil in odnesel celo košaro jajec v občinsko pisarno. Posledica je bila ta: Vrdinka je bila ob to, kar je dala za jajca, kmetica pa ob jajca. Tako je prav, lepa hvala Martinu!

Črna na Koroškem. Meseca avgusta so začeli kopati novo jamo malo spodaj pod Žerjavom čisto ob cesti. Prve dni je delalo le devet delavcev, sedaj pa so začeli že uporabljati stroje. Pesek in gramoz bodo spravljali za hrib onstran vode. Priprave za prevažanje po vrvi dela že nad 50 Lahov. S časom hočejo z novo jamo z ono v Pteleni skupaj, da ne bode toliko stalo prevažanje svinca iz Helene v topilnico pri Žerjavu.

Črna na Koroškem. Le malokdaj čujete kaj iz našega kraja. Še ni minulo leto dni, ko smo se slovenski kat. delavci začeli malo gibati. Prej smo pustili socialnim demokratom popolnoma proste roke. Ko pa smo videli, da za delavce nič kaj družega niso napravili, kot da so ustanovili svoj »čedra« in »feidel«-klub, smo se v Črni in v Možici začeli zbirati in smo si osnovali svoje lastno slovensko krščansko-socialno društvo za Črno in Možico. Seveda vsak otrok začetkoma težko hodi. Tako tudi naše društvo. Od dveh stranij se je balo nasprotstva: od predstojnikov, ki so večinoma Nemci ali pa vsaj nemškega mišljenja, in od strani socialno-demokratskih delavcev. Po skoraj letni izkušnji pa moramo priznati, da nam uradniki ne delajo sitnosti zaradi našega mišljenja. Medsebojno razmerje je ostalo približno isto kot je vladalo prej. Le za časa volitev bi želeli več svobode. Volitve so vendar stvar vesti. Svobodo vesti pa vendar vedno zagovarjajo. Pa reči moramo, godilo se je nam še boljše kot grofovim najemnikom. Od strani socialno-demokratskega delavstva smo morali čuti sicer od začetka dovolj zabavljanja čez »črne« in »farje«, pa mi jim prizanesemo, kajti vemo, da so večinoma le zapeljani. Pravih socialnih demokratov tukaj itak ne bode veliko. Bode pač tako kot so nam rekli pri prvem zborovanju novi kaplan, da naši socialni demokrati mislijo, da je vse eno, socialni demokrat biti ali pa delavec biti. Več ali manj še vsi izpolnujejo svoje verske dolžnosti, četudi radi zabavljajo čez »farje«. Tega so pa krivi slabi listi, posebno »Štajerc«. Pa kar je bolj obraženih, že uvidijo, da tako ni prav in da list ne misli dobro z delavci. Zato ga pa tudi precej skrivajo, ker jih je sram. Ker nas torej pravzaprav ne loči družega kdo »strah pred črnimi«, ki ga imajo naši takozvani socialni demokrati, se mogoče še zbližamo, ko oni uvidijo, da ni tako kot si oni predstavljajo. Vsaj kaplan so nam rekli, da smatrajo za svoje delo v društvu le vzgojo in izobrazbo članov, da bodo mogli enkrat sami zastopati delavske koristi. Ko bomo enkrat mogli sami društvo voditi, se bodo pa kaplan zopet odtegnili in vse moči posvetili le cerkvi in šoli. — Vse naše delo v društvu je dosedaj obstojalo le v mesečnih zborovanjih in v prirejevanju iger. Seveda to bodemo tudi nadaljevali, kajti delavci rabimo izobrazbe in tudi poštenega razvedrila. Za mlajše člane so nam obljubili g. kaplan za zimo poseben socialni tečaj, če se bode le dovolj udeležencev priglasilo. Tudi »Čebelica« se nam obeta, kjer bomo na lagali svoje prihranke ter jih potem pupilarno varno naložili, da ne bodo mogli nasprotniki strašiti s centralno kaso, kar bi znalo še omahljivce od varčevanja odvračati. — Prihodnje zborovanje imamo dne 8. oktobra po drugi maši. Vstop imajo le člani.

Črna na Koroškem. Draginja živil tudi tukajšnje delavstvo hudo čuti. Krivdo manj zvrčajo tukaj na kmete, ker vedo, kako slabo večinoma našim kmetom gre; saj večina je preživela svoje mlade dni na kmetih. Pri nas podraži že precej živila prevažanje iz Prevalj. Če je že povsod draginja, pri nas ne more biti ceneje. Veliko pomanjkanje pa vlada pri nas pri mlečnih pridelkih. Mleko se plačuje po 20 vinarjev liter, pa ga še ni dobiti, ker ga ni. V tem oziru se bode pač tudi pri okoliških kmetih moralo kaj storiti. Žal, da pri nas nikogar ni, ki bi kmete prepričal, da bi bila povzdiga živinoreje — posebno kravoreje — kmetom in tudi delavcem v korist. Ni torej vzrok draginje in pomanjkanja mleka »oderuštvo« kmetovo, ampak le pomanjkanje izobrazbe. Naših kmetov nihče ni učil, kako naj svoje gospodarstvo prilagodi novim razmeram. Prej, ko ni bilo delavcev, se seveda ni izplačalo mlekarstvo, sedaj bi se pa. Tudi pridelovanje žita se tukaj v planinah ne more izplačati. Obenem pa še ima to napako, da postajajo naši hribi vedno bolj goli. Vsako leto spravi kmet za eno brazdo zemljo nižje, ker more vedno le navzdol brazde metati. Razorano zemljo pa tudi veliko bolj plohe nesejo v nižave. Več izobrazbe našim kmetom, potem pa mirnega sporazuma med njimi in delavci in dalo se bode še mnogo doseči. Združitev delavcev na eni in kmetov na drugi strani pa je predpogoj, potem pa v obeh organizacijah dovolj krščanskih src, ki hočejo pravično ravnati tudi z drugimi stanovi.

Idrija. Zanimivo je bilo poročilo županstva v zadnji občinski seji, da se je namreč toliko prošelj za popravilo poti itd. nako-pičilo, da se je morala dotična točka proračuna za nekaj tisoč kron povišati, da se nujnim potrebam ustreže. To pa je naravna posledica prejšnjega liberalnega gospodarstva. Prejšnje županstvo se ni mnogo brigalo za popravila, le pred volitvami in posebno pred zadnjo so nekaj izgotovili in še to, kar so naredili, je bilo večinoma le v prid liberalnim pristašem. Ako je prišel kdo drugi, ki ni trobil v njih rog, radi popravila, poslali so ga navadno k Oswaldu, dasi je isti duhovnik in ne kak polir, ali so ga pa na tak način odpravili, da je raje vse skup pustil, kakor da bi bil pri teh ljudeh pravice iskal. Za razne poti in jarke v mestu samem se niso brigali, na cesti na Gore pa, ki ni nobenemu Idrijčanu v korist, tam, kjer je napravil Šepetavec gostilno, so napravili obcestno zidovje z železnimi drogi, močnimi kakor nikjer drugje, izvzemši zid, ki je stal 2000 kron, ki je pa zanič. Za taka popravila, ki so bila izključno le liberalcem v korist, so imeli vedno tisočake ljudskega denarja na razpolago, druge posestnike in davkoplačevalce so pa bagatelizirali kar in kjer so le mogli. Ako so pa kako malenkost naredili, so se pa delali, kakor da bi bili že Bog ve kako uslugo storili; a mi vemo, da je prva in sveta dolžnost županstva za vse svoje občane skrbeti, brez vsake razlike; županstvo, ki se tega ne zaveda, je zgrešilo svoj poklic in se ne more na volivce zanašati. Preje so liberalci volivce bagatelizirali, ob volitvah so bili sami bagatelizirani. Podjetnik, ki je kako delo dobil, je moral biti liberelec. Čuli smo obrtnika reči: moram ž njimi, če hočem živeti. Taka je liberalna svoboda. Prav, da se liberalni grehi odpravijo. Občinska blagajna se vzdržuje iz ljudskih žuljev in vsi davkoplačevalci imajo enako pravico do nje.

Sava. Naš znani pintar je zopet jel kozle streljat. V javnosti vpije: samo osem ur na dan se mora delati, sedaj se preveč dela. Pri vsakdanjem shodu v nediščem kraju med svojimi rdečimi pa vse kaj drugega govori. Ker je v načelstvu bratovske skladnice, je dobil tovarniško stanovanje. Kot vsako stanovanje, so tudi to domači zidarji popravljali. A temu delavskemu prijatelju so zidarji prepočasni delali. Kregal se je, ker jim je malco dal. Žugal je, da jih pojde zatožiti ravnatelju. Ni lepo to, pa mi objavimo, da bode delavstvo spoznalo te rdeče izdajavce. Kdor misli v tovarni na nediščem kraju shode držat, mora boljše vrata zapreti!!!

Z Jesenic. Kdo je kriv, da se na Jesenicah ne izvrše dela, ki so nujno potrebna. Vodovod. Na Savi imajo vsaj vodo, na Jesenicah pa še vode nimamo. Deželni odbor, kakor se nam dozdeva, čaka, da se izvoli nov občinski odbor. — Šolsko leto se je pričelo, otroke bodo zopet po vseh luknjah nabasali. Imelo bi se pričeti z zidavo nove šole,

menda čaka tudi to novega odbora. Naše glavarstvo pa že štiri mesece peče 25 reklamacij. Kdor zadržuje te reklamacije, ta je kriv, da ljudstvo trpi veliko škodo. Mi apeliramo na okrajno glavarstvo, da naj izpeče enkrat te reklamacije, ker je že skrajni čas, na ljubo liberalcem ali pa socialnim demokratom. Mi hočemo, da so občinske volitve. One se morajo izvesti, ako se prav tako izvrše kot želi glavarstvo, da zmagajo liberalci in socialni demokratje. Nam je to vse eno, do rešitve mora priti, ker smo menda v ustavni državi.

Okno v svet.

Delovanje naših obrtnih sodišč 1. 1916.

Po statističnem poročilu o delovanju avstrijskih obrtnih sodišč leta 1910 je avstrijskih 20 obrtnih sodišč prevzelo iz leta 1909 341 slučajev, novih spornih slučajev je pa 26.379; rešila so obrtna sodišča 26.405 slučajev, 315 je ostalo nerešenih. V 24.231 slučajih so tožili pomočniki ali pa delavci, v 826 slučajih vajenci in zgolj v 1322 slučajih delodajalci. V 12.157 slučajih je šlo za plačilne zahteve, v 14.604 slučajih za nastop, nadaljevanje ali razdružitve delovnega razmerja, v 641 slučajih za učno razmerje, v 3856 slučajih je šlo za odškodnino glede na delovno razmerje in v 170 glede na učno razmerje, za izročitev ali pa za vsebino delavskih knjižic ali izpričeval je šlo v 3453 slučajih, glede na pripadlost penzijskim ali podpornim blagajnam je bilo 52 in radi odpovedi, izpraznitve stanovanja in glede na stanarino je bilo vloženih 82 tožb. V 21.479 slučajih je šlo za vsote do 1000 in v 400 slučajih za vsote nad 1000 K. Radi prepozno vloženih tožb, po odstopu od tožbe se je rešilo 2828, po drugih razsodbah 5030, po pogodbi 7655 in na druge načine 10.906 slučajev. V 13.587 slučajih so se pritegnili razpravi prisodniki. Tožbi se je ugodilo po § 4. obrtnih sodišč popolnoma v 2970, deloma v 1235 slučajih, 3662 tožb se je odklonilo. Postopanje je trajalo po vložitvi tožbe v 2058 slučajih en dan, v 4118 slučajih dva do tri dni, v 7971 slučajih štiri do sedem dni in v 335 slučajih nad sedem dni. Pritožb proti razsodbam obrtnega sodišča se je ugodilo 16, 60 jih je bilo odklonjenih, po § 31. se je ugodilo prizivu v 41, v 94 slučajih se je pa priziv odklonil.

IZPLAČILA MRTVAŠČINE PROMETNE ZVEZE.

Premišljenemu opazovalcu naših izplačil mrtvaščine ne more oditi iz premisleka, da so izdatki izplačil vedno večji, tako da je v najkrajšem času pričakovati, da se bode moralo na mesec skoraj po eno krono mrtvaške odpravnine vplačevati ali pa po mnogih leth iz društva izstopiti in na taki način svojo družino oškodovati. Torej je dolžnost društvenega vodstva vse sile zastaviti, da se mesečni prispevki le do gotove visokosti vpeljejo, ali pod nobenimi pogoji višje nesmejo nastopiti, pač pa na vsak način enkrat za zmeraj izplačila mrtvaščine popolnoma zagotoviti. Vzrok temu sedanjemu rastočemu vplačilu ni iskati mogoče v slabem gospodarstvu z društvenim premoženjem, pač pa je iskati vzrok v tem (vsaj dosedaj, da bode za več oseb pogrebščina izplačana, kakor je v resnici članov vpisanih, in ta napaka se nahaja v tem, da je mož član, ko mu pa žena umrje, se izplača pogrebščina tudi za ženo, akoravno mož za ženo posebej ni nič plačal.

Dokaz resnice navedem tukaj v številkah, katere natančno dokazujejo potrebo preureditve društvenih prispevkov v prid članom in prid obstoja društva samega.

Na primer sedaj se nahaja v zapisniku nad 5000 članov, kateri prispevajo mesečne prispevke od vsakega umrlega člana 5 vin., od teh 5000 članov je pa nad tri četrtine oženjenih, tako da je v resnici nad 8600 oseb, za katere mora društvo pogrebščino v slučaju smrti izplačati. Še večja obtežitev društva se kaže pred oči v slučaju, ako nastopi kaka kužna bolezen, ker se število mrličev pomnoži, in v takih slučajih bi društvo ne moglo izhajati s sedanjimi prispevki članov, pač pa bi se morala izplačilna vsota 200 kron znižati ali pa celo društvo razpustiti, kar bi pa za člane preobčutno postalo.

Po večkratnem posvetovanju se je naša centrala na Dunaju odločila in sestavila

določila, da mora tudi žena biti članica pogrebščine, ako se hoče, da mož za svojo ženo, katera mu umrje, dobi pogrebščino; torej mož mora za ženo ravno toliko prispevati, kakor za sebe, ker je žena tudi članica, torej mora tudi ona ravno tako prispevati kakor mož. K temu bodi pripomnjeno, da ako bi prišlo do tega, da bi bilo Prometno društvo razpuščeno, nasprotno društvo pogrebščine bi bilo sigurno in bi bil obstoj za zmeraj popolnoma zagotovljen pod spodaj navedenimi navodili.

1. Že s prvim vplačilom nastopi pravica do izplačevanja mrtvaščine, kakor dosedaj izvzemši slučaj ponesrečbe, čez eno leto članarine po pristopu k pogrebni odpravnini, ako je redno plačeval.

2. Ostanje mesečni prispevki za vsako umrlo osebo kakor dosedaj (5 vinarjev).

3. Ostanje izplačilna vsota 200 kron kakor dosedaj enkrat za zmeraj zagotovljena.

4. Ostanje pri ravno takih doneskih tudi v slučaju kužnih bolezni, kakor tudi v vojskinih časih izplačilna vsota neizpremenjena in zavarovana.

5. Ostanje izplačilna svota za zmeraj urejena in se ne sme v nobenem slučaju zmanjšati.

6. Izplačilna vsota se od premoženja društva Prometne zveze čisto loči in ostane neodvisna tudi v tem smislu, ako bi društvo Prometne zveze iz kakega vzroka propadlo.

7. Vsak član ali članica dobi eno pismo potrdilo, s katerim v času potrebe svoje pravice zastopa.

8. Mesečna vplačila ostanejo kakor dosedaj in se blagajničarju plačujejo.

S tem je podana naloga vsem društvenim skupinam in vplačilnicam, da se s svojimi člani posvetujejo na shodih, katere skličejo, in vse naše predloge na glasovanje dajo.

Sklepi glasovanj se imajo takoj poročati centrali.

Centrala si je svoje naloge popolnoma svesta in priporoča svoje sklepe in predloge vsem članom društva najtopleje, ne samo v korist društva, več pa v korist posameznega člana, zakaj pri nobeni zavarovalnici bi se ne moglo za mali znesek več doseči kakor se tukaj zasigurano doseže.

S to preureditvijo vplačevanja in izplačevanja je nujno potrebno natančnih podatkov. Imen, dne in leta rojstva moža in žene vsakega posebej pravilno, zakaj v slučaju smrti mora se za vsakega umrlega člana mrtvaški list predložiti, katere navedbe imen, rojstva, starosti in pristojnosti se morajo natančno z današnjim strinjati, drugače se bode stvar kot nično in nepravilno spoznalo, kar bi pa nasledki bili, da bi se izplačevalna svota ne izplačala. — Koleča.

Vsi voditelji plačilnic in skupin kakor tudi člani!

Vodstvo »Prometne zveze« je razposlalo vsem voditeljem tiskane pole z okrožnicami. Vsak voditelj naj na te pole vpiše vse one člane, kateri plačujejo za mrtvaško odpravnino. Natančno ime in priimek člana kakor tudi žene, potem katero leto, dan in mesec da je kateri rojen. Vodstvo »Prometne zveze« prosi, da bi se te pole gotovo natančno izpolnile in da bi se vodstvu do dne 1. oktobra izpolnjene nazaj poslale.

Ker je to v korist vseh članov »Prometne zveze«, kateri plačujejo za mrtvaško odpravnino, se vsakega opozarja, da bode dal natančne podatke njegovega rojstva. In če bi se kateremu pozneje dokazalo, da je napačno podal leto njegovega rojstva, se more pripetiti, da bi zgubil pravico do odpravninske svote. Vse pa dosedaj pravila ostanejo do gotovega časa nespremenjene. — Koleča.

A. ŽIBERT

-- LJUBLJANA --

PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO

ZALOGO ČEVLJEV

DOMAČEGA IZDELKA.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4½%** brez
po kakem odbitku,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip
Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki:
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg
pri Borovni; Karol Kauschegg, veleposest.
v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v
v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in
obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; Fran
Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol
Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh vseh veseljih in žalostnih
dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovrtnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izdelanih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri

Fr. Čudnu

uraru in trgovcu v Ljubljani
delničar in zasopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Biel in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti.
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana

Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spešujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Siadin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica
30 vin.
Posipalni prašek, proti ognji-
vanju otrok in proti potenju
nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spešujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrsten pripo-
moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Dežnike in
solnčnike

domačega izdelka

najboljše kvalitete, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem Stefan Nagy

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožnje liste (šifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKE
POSOJILNICE“ nasproti gostilni pri „FIGOVCU“.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Šmetetza**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

IVAN JAK in SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

